

YANGI O‘ZBEKISTONDA O‘ZINI O‘ZI BOSHQARISH ORGANLARINING YANGICHA ISH FAOLIYATI

Karamov Mamasharif Jamilovich
O‘zbekiston Respublikasi IIV 2-son
Toshkent akademik litsey o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada Yangi O‘zbekiston sharoitida o‘zini o‘zi boshqarish organlarining yangicha ish faoliyati, ularning jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni hamda bu sohada amalga oshirilayotgan islohotlarning mohiyati keng yoritib beriladi. Shuningdek, zamonaviy boshqaruv tizimiga moslashish imkoniyatlari va mavjud muammolar ham tahlil qilinadi. Maqolada mahalla institutining ijtimoiy-iqtisodiy va ma’naviy hayotdagi roli, fuqarolik jamiyatini shakllantirishdagi ahamiyati batafsil ochib beriladi.

Kalit so‘zlar: Yangi O‘zbekiston, o‘zini o‘zi boshqarish organlari, mahalla, jamiyat, fuqarolik jamiyati, islohotlar, boshqaruv tizimi.

Yangi O‘zbekiston taraqqiyotining bugungi bosqichida mamlakatda o‘zini o‘zi boshqarish organlari – ayniqsa, mahallalarning tutgan o‘rni salmoqli darajada mustahkamlanmoqda. Prezidentimiz tomonidan ilgari surilgan “Yangi O‘zbekiston” g‘oyasi asosida jamiyatimizda tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu o‘zgarishlar jamiyat hayotining barcha jabhalarini, xususan, o‘zini o‘zi boshqarish tizimini yanada samarador qilish, fuqarolarning turmush darajasini oshirish va ularni davlat boshqaruvida faol ishtirok ettirishga qaratilgan. O‘zini o‘zi boshqarish organlari, avvalo mahalla tarzida namoyon bo‘lib, barcha islohotlar markazi — inson manfaatlarini himoya qilish, aholi ijtimoiy muammolarini hal etishda asosiy vositaga aylandi. Mahalla bugun nafaqat an’anaviy qadriyatlarimiz homiysi, balki davlat va jamiyat o‘rtasida muhim ko‘prik, fuqarolik jamiyatining poydevori sifatida islohotlar, yangilanishlar markaziga aylandi. Yangi O‘zbekistonda bu organlar davlat hokimiyatiga yondosh bo‘lib, o‘z fuqarolarining manfaatlarini himoya qilish, ijtimoiy muammo va ehtiyojlarni ilgari surish borasida mustaqil qaror qabul qilish vakolatiga ega bo‘lmoqda [1].

Mustaqillik yillarida mahalla institutining huquqiy maqomi mustahkamlanib, mamlakat taraqqiyotining barcha bosqichlarida uning ijtimoiy-iqtisodiy va ma’naviy hayotdagi roli ortib borayotgani kuzatildi. Xususan, Yangi O‘zbekiston taraqqiyotining yangi bosqichida mahalla institutining asosiy vazifalari qayta ko‘rib chiqildi. Mahallalarning boshqaruv tizimidagi roli kuchaytirildi, ularning tashkiliy-huquqiy asoslari qayta takomillashtirildi, bu esa jamiyat hayotida muhim o‘zgarishlarga yo‘l ochdi.

Mahalla – xalqparvarlik, insonparvarlik markazi sifatida har bir oila, har bir fuqaroning muammosiga e'tibor qaratmoqda. O'zini o'zi boshqarish organlari bevosita ijtimoiy yordam, axborot-tushuntirish ishlari, fuqarolarning huquq va manfaatlarini himoya qilish borasida davlat muassasalari bilan hamkorlikni kuchaytirmoqda. Yangi O'zbekiston sharoitida, Prezidentimiz tashabbusi bilan "Mahalla yettiligi" amaliyoti joriy etilib, har bir mahalla raisi faoliyatida uzluksiz o'sish, zamonaviy boshqaruv tamoyillarini o'zlashtirish, aholining haq-huquqlarini kafolatli ta'minlash asosiy maqsad sifatida belgilandi. Mahallalarda turli xayriya va ijtimoiy yordam tadbirlari amalga oshirilmoqda, xotin-qizlar va yoshlar bilan ishlash, ijtimoiy muammolarni bartaraf etish, aholining bandligini oshirish bo'yicha yangi usullar hayotga tatbiq etilmoqda. Bugungi kunda mahalla tizimi, fuqarolar bilan ochiq muloqot, shaffof boshqaruv va javobgarlik prinsiplari asosida ishlar olib borilmoqda. Mahalla raislari tashkilotchilik va boshqaruv ko'nikmalarini oshirish uchun malaka oshirish kurslarida muntazam ishtirok etmoqda, ularning huquqiy bilimi oshirilmoqda [2].

Yangi O'zbekiston davrida mahalla boshqaruvi faoliyatiga innovatsion texnologiyalar joriy etilmoqda. Ayrim mahallalarda axborot texnologiyalari asosida fuqarolar murojaatlari va ehtiyojlarini tezkor qabul qilish, ularni hal etish tizimi yaratilmoqda. Bu o'zini o'zi boshqarish organlarining zamonaviy kommunikatsiya vositalaridan samarali foydalanishi, aholining davlat idoralariga murojaatsiz muammolarining mahallaning o'zida tez va samarali yechim topishini ta'minlamoqda. Alohida ta'kidlash joizki, o'zini o'zi boshqarish organlari faoliyati tubdan yangilangan tartiblar asosida tashkil etilmoqda. Yangi normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilindi, mahalla institutining vakolat, imkoniyat va mas'uliyati sezilarli darajada oshirildi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Mahalla institutini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi (2020), "O'zbekiston Respublikasida ijtimoiy himoya yagona reyestrini joriy etish to'g'risida"gi (2021), "Mahallabay ishlash va yoshlarni qo'llab-quvvatlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi (2022) farmonlari mahalla institutini keng imkoniyatlar bilan ta'minladi. Bu islohotlar natijasida, mahalla faoliyatida aholining ijtimoiy himoyasi, yoshlar masalasi, xotin-qizlar muammolarini hal etish borasida mutlaqo yangi yondashuvlar olib kelingan. Mahallada oilalarning bandligini ta'minlash, ijtimoiy muammoli oilalarga yordam ko'rsatish, kambag'allikni qisqartirish, yoshlarni ish bilan ta'minlash va ularni ijtimoiy hayotga faol jalb etish masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. O'zini o'zi boshqarish organlarining zamonaviy va yangicha ish faoliyati doimo yangilanayotgan huquqiy baza, davlat va jamiyat ehtiyojlaridan kelib chiqib doimo takomillashib bormoqda. Bu esa, o'z navbatida, o'zini o'zi boshqarish tizimi orqali mahalla aholisining huquq va manfaatlarini himoya qilishda, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim omilga aylanmoqda [3].

Bugungi kunda o'zini o'zi boshqarish organlari xalq manfaatlariga xizmat

qiluvchi mustahkam ijtimoiy institut sifatida shakllanib bordi. Fuqarolar faolligi, ularning davlat boshqaruvida bevosita ishtirok etish imkoniyatlari tobora kengaymoqda. O'zbekistonning yangi bosqichda demokratik taraqqiyot sari barqaror qadamlar tashlayotgani, fuqarolik jamiyati tamoyillarining kuchayib borayotgani, o'zini o'zi boshqarish tizimi va mahalla institutining rivojlanishiga bog'liq. Bu esa, jamiyatning har bir a'zosiga davlat tuzilmalari bilan yuzma-yuz muloqotda bo'lish, o'z muammolarini mahalla orqali hal qilishi kabi noyob imkoniyatlar yaratmoqda [4].

Mahalla institutining bugungi kundagi faoliyati, jamiyat hayotidagi o'rni va unga davlat rahbariyati tomonidan qaratilayotgan e'tibor Yangi O'zbekiston taraqqiyotining barqaror bo'lishida muhim rol o'ynaydi. Har bir mahallaning ijtimoiy obro'si, unda amalga oshirilayotgan tadbirlar, inson kapitalining rivojlanishi, qadriyatlarimiz mustahkamligi va hamkorlikning kengayishi soyasida mahalla yangi taraqqiyot darajasiga chiqqanligi ayon bo'lmoqda. Yangi O'zbekiston yuksak taraqqiyot sari intilayotgan bir paytda, o'zini o'zi boshqarish organlarining yangicha faoliyati davlat va jamiyat manfaatlariga xizmat qilishda, fuqarolarning ongida mas'uliyatli fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishda beqiyos ahamiyat kasb etadi. Mahalla institutining faoliyati – har bir fuqaroning orzu va intilishlari, muammolarini davlat idoralariga yetkazish, ularni doimiy ravishda hal qilish, davlat va jamiyat o'rtasidagi ishonch ko'prigini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Fikrimizcha, Yangi O'zbekiston taraqqiyoti va jamiyat hayotining barcha sohalarida amalga oshirilayotgan tub o'zgarishlar mahalla institutining zamonaviy boshqaruv tizimi darajasiga ko'tarilishiga, mamlakat taraqqiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchi bo'lib qolishiga xizmat qiladi. O'zini o'zi boshqarish organlari islohotlarning peshqadamiga aylangan, ular fuqarolik jamiyati rivojida, milliy qadriyatlarimizni asrashda, yoshlarni tarbiyalashda va aholining ijtimoiy-iqtisodiy hayotini yaxshilashda yetakchi rol o'ynamoqda [5].

Xulosa

Yangi O'zbekiston zamonaviy taraqqiyoti sharoitida o'zini o'zi boshqarish organlari – avvalo mahalla institutining yangicha faoliyati mamlakatda demokratik islohotlar, fuqarolik jamiyatining shakllanishi va davlat boshqaruvi sifatining oshishida muhim omil bo'lib qolmoqda. Mahalla organlari faoliyati doimo taraqqiyotga xizmat qilmoqdaki, bu jamiyatda ishonch va barqarorlik muhitining shakllanishiga olib kelmoqda. Mazkur institutning zamonaviy boshqaruv tizimiga muvofiq yangilanishi va faoliyati davlatimiz taraqqiyotida, xalqimiz farovonligida va mamlakatda fuqarolik jamiyati negizlarining kuchayishida asosiy poydevorlardan biri sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. “O'zbekiston Respublikasida mahalla institutini rivojlantirish strategiyasi”. Toshkent, 2021 yil.

2. Jo'rayev S. "Mahalla: zamonaviy boshqaruv va yangi yondashuvlar". Toshkent, 2023 yil.
3. "O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari to'plami". Toshkent, 2020–2024 yillar.
4. Axmedov A., Yo'ldoshev B. "O'zini o'zi boshqarish organlari zamonaviy faoliyati". Toshkent, 2021 yil.
5. "Fuqarolik jamiyatini rivojlantirish: nazariya va amaliyot". Toshkent, 2022 yil.